

LA LLEVA DEL 1904 A VILA-RODONA

Per Josep Santesmases i Ollé

Paraules clau: Lleva 1904. Estatura. Analfabetisme. Pobresa. Vila-rodona.

Resum: Les dades que proporcionen les actes municipals referents a la lleva del 1904 ens permeten copsar i estudiar temes com ara l'estatura del quintos, l'analfabetisme, les situacions de pobresa i viduitat familiars, com també les raons físiques que dugueren a l'exempció del servei militar. A més a més, podem veure tots els tràmits seguits en un any concret, la revisió dels exempts d'anys anteriors i els tràmits realitzats per aconseguir, amb motius justificats, l'alliberament del servei a files.

Abstract: The information provided by the municipal acts concerning the annual draft of recruits of 1904 allows us to get and study subjects such as the height of the recruits, the illiteracy, the family situations of poverty and widowhood, as well as the physical reasons to obtain the exemption from the military service. Moreover, we can come after all the procedures followed in a specific year and the steps taken to achieve, with justified reasons, the exemption from the military service.

Els quintos de 1904.

Aquest petit treball pretén, sobretot, analitzar les dades extramilitars contingudes en les actes municipals referents a la lleva del 1904.

Aquell any entraren en les llistes de reclutament dinou nois amb residència establerta a Vila-rodona. Divuit d'ells eren nascuts a Vila-rodona, i un a Sant Pere de Ribes. Tots van complir els vint anys durant el 1904, és a dir, eren nascuts l'any 1884. A part d'aquests dinou, dos nois de la mateixa lleva, nascuts també a Vila-rodona, no van ser inclosos a les llistes perquè residien en altres poblacions. Tot seguit relacionarem els quintos del 1904:

Josep Ribé Freixes
Pau Plana Fortuny
Josep Parera Ferrer
Joan Torredemer Ollé
Pere Vendrell Tort (Sant Pere de Ribes)
Ponç Calaf Massó
Salvador Miquel Pons

Pau Andreu Sendra
 Ramon Robert Montragull
 Joan Buixens Augé
 Dionís Robert Rius
 Josep Sendrós Blasi
 Llorenç Ricart Gavaldà
 Josep Iglesias Llord
 Magí Saperas Calaf
 Josep Vidal Porta
 Antoni Rabadà Anguela
 Josep Rius Fortuny
 Josep Camps Montragull

El dia 14 de febrer es realitzà el sorteig referent al número que es donava a cada quinto i que determinaria posteriorment el lloc de destinació. El sorteig es realitzava introduint en urnes separades els noms dels quintos i els dinou números, que després s'extreien conjuntament relacionant número i papereta amb el nom.

El 6 de març es realitzà l'acte de classificació i declaració de soldats, sota la presidència de l'alcalde Josep Calaf Garriga i dels regidors Antoni Ventura, Josep Vallvé, Jaume Benet, Josep Montserrat, Joan Grogué, Ramon Montragull i Francesc Villaró. En aquest acte es prenen les mides als quintos. Els cridats a files també tenien l'oportunitat de fer les primeres al·legacions de cara a una exempció del servei militar. Un altre aspecte que interessa subratllar de les dades de cada quinto és la referència que ens indica, en cada cas, si estaven o no estaven alfabetitzats. Descriurem a continuació, personatge per personatge, aquests tres punts, que analitzarem posteriorment en el seu conjunt.

Pau Andreu Sendra:

Alçada: 1,58 m.
 No sap llegir ni escriure.
 És útil per al servei militar.
 Al·lega ser fill únic de mare vídua pobre a qui manté.

Dionís Robert Rius:

Alçada: 1,59 m.
 No sap llegir ni escriure.
 És útil per al servei militar.
 Al·lega ser fill únic de mare vídua pobre a qui manté.

Pau Plana Fortuny:

Alçada: 1,65 m.
 No sap llegir ni escriure.
 És útil per al servei militar.
 És declarat soldat.

Pere Vendrell Tort:

Alçada: 1,74 m.
 No sap llegir ni escriure.
 És inútil per al servei militar.

És declarat exclòs temporalment del servei.

Joan Buixens Augé:

Alçada: 1,67 m.
 Sap llegir i escriure.
 És útil per al servei militar.
 Al·lega que és l'únic fill mascle, en el sentit legal, de pare pobre impossibilitat per a treballar.

Joan Torredemer Ollé:

Alçada: 1,64 m.
 Sap llegir i escriure.
 És útil per al servei militar.
 És declarat soldat.

Josep Ribé Freixes:

Alçada: 1,69 m.
 Sap llegir i escriure.
 És útil per al servei militar.
 És declarat soldat.

Salvador Miquel Pons:

Alçada: 1,64 m.

Sap llegir i escriure.

Al.lega que és fill únic, en el sentit legal, de pare pobre impossibilitat per a treballar.

Josep Parera Ferrer:

Alçada: 1,60 m.

No sap llegir ni escriure.

És inútil per al servei militar.

Al.lega que pateix freqüents dolors en un braç, com a resultat d'una fractura.

És declarat exclòs temporament del servei.

Ponç Calaf Massó:

Alçada: 1,57 m.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Josep Iglésias Llort:

Alçada: 1,59 m.

Sap llegir i escriure.

És declarat útil per al servei militar.

Al.lega que és fill únic mascle de pare pobre impossibilitat per a treballar.

Antoni Rabadà Anguela:

Alçada: 1,56 m.

Sap llegir i escriure.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Ramon Robert Montragull:

Alçada: 1,59 m.

Sap llegir i escriure.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Magí Segura Calaf:

Alçada: 1,55 m.

Sap llegir i escriure.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Josep Rius Fortuny:

Alçada: 1,55 m.

Sap llegir i escriure.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Josep Sendrós Blasi:

Alçada: 1,62 m.

No sap llegir ni escriure.

És útil per al servei militar.

Al.lega que és fill únic mascle de mare vídua pobre a qui manté.

Llorenç Ricart Gavaldà:

Alçada: 1,63 m.

Sap llegir i escriure.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Josep Camps Montragull:

Alçada: 1,67 m.

No sap ni llegir ni escriure.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Josep Vidal Porta:

Alçada: 1,67 m.

No sap llegir ni escriure.

És útil per al servei militar.

És declarat soldat.

Estatuta, analfabetisme, aptitud física i situació familiar dels quintos. Revisions d'exempcions de lleves d'anys anteriors.

Analitzant aquestes dades, observarem que l'estatura dels nois cridats a quintes era molt inferior a l'actual. La raça humana en el nostre context occidental, ben segur que pels efectes d'una alimentació més completa, ha estirat considerablement les talles. La mitjana de la lleva vila-rodona del 1904 fou d' 1,62 metres. Vuit d'ells no sobrepassen de 1,60 metres, deu anaven dels 1,60 m. als 1.70 m. i només un passava de 1,70 m.

A partir de la llista més amunt sintetitzada podem esbrinar l'estat d'alfabetització de la joventut de Vila-rodona, amb els determinants conceptes d'alfabetitzat o analfabet. Vuit d'ells eren anafabets, i deu sabien llegir i escriure. Això representa gairebé un 45 % d'analfabetisme. Naturalment, perquè aquestes xifres fossin més significatives caldria fer un seguiment d'un nombre d'anys més llarg, però, amb tot, com a testimoni d'un any concret, poden ser força indicatives de l'estat d'alfabetització de la joventut de Vila-rodona.

Un altre punt a considerar són les al·legacions que presentaren alguns quintos per tal de deslliurar-se del servei militar. Foren onze nois els que, en no presentar cap al·legació, foren declarats soldats. Dos més foren exclosos temporalment del servei. Un d'ells per dictamen mèdic i l'altre perquè patia dolors a l'articulació d'un braç a causa d'una anterior fractura mal curada. Els altres sis presentaren al·legacions de caràcter familiar. Tres d'ells com a fills de mare ja vídua, a la qual mantenien, i els altres tres com a fills de pare impossibilitat per al treball, certificat amb el pertinent testimoniatge mèdic. Tots sis, a més a més, indicaven la pobresa del progenitor i la raó de ser l'únic fill mascle. A aquests sis, se'ls concediren quinze dies perquè presentessin justificacions relatives a la pretesa exempció. Aquest mateix dia, es presentaren diversos quintos de lleves anteriors als quals s'havia concedit, en el seu moment, l'exempció temporal, i calia fer-ne la revisió anual. Quatre eren de l'any 1903, tres del 1902 i un del 1901. Tots vuit manifestaren que continuaven amb les mateixes condicions per les quals obtingueren, segons les lleis, els beneficis de l'exempció temporal. Igual que els de la quinta del 1904, havien de presentar justificants abans de quinze dies. A més a més, es presentaren tres quintos de la lleva del 1903, tots ells amb defectes físics, que foren directament exclosos, temporalment, del servei.

El dia 20 es revisaren els expedients presentats referents a les peticions d'exempcions de les quatre quintes esmentades. Tots, menys dos de la lleva del 1904, foren declarats soldats condicionals, donat que presentaren les al·legacions necessàries, que l'Ajuntament trobà correctes i verídiques. Els altres dos, Joan Buixens Augé i Salvador Miquel Pons, foren declarats soldats, ja que no van presentar les proves que havien de confirmar les al·legacions manifestades oralment el dia que foren quintats.

Finalment, el dia 1 d'agost el secretari de l'Ajuntament, Antoni Domingo Badia, acompanyà els quintos de Vila-rodona en el seu ingrés a la caixa de reclutes de la zona de Vilafranca del Penedès.

Notes

1.- Les actes que fan referència a aquesta lleva, amb les quals hem redactat aquest treball, són les dels dies 10 i 31 de gener; 13 i 14 de febrer; 6, 20 i 27 de març, i 24 de juliol de 1904.

2.- Un d'ells vivia a Corbins (Segrià) i l'altre al Pont d'Armentera (Alt Camp).

3.- Tal alegació té la comprovació facultativa pertinent.

4.- Idem.

5.- Idem.

6.- En un quinto, no s'especifica l'estat d'alfabetització.

7.- Alguns indicaven que eren fills únics mascles en el sentit legal. Suposadament hi hauria altres fills mascles que s'haurien independitzat formant família, però el fill cridat a quintes seria el responsable del manteniment de la mare vídua o del pare malalt.

8.- De la lleva del 1903 eren: Antoni Pié Pié, Josep Comas Llord, Francesc Andreu Murtró i Josep Iglésias Calull. De la lleva del 1902: Josep Fernández Recasens, Ramon Domingo Calaf i Lluís Dilla Rabadá. De la del 1901: Pere Vallvé Mateu.

9.- Aquests eren: Josep Bellmunt Galofré, Josep Fàbregas Barril i Joan Ricart Saperas.

A la segona filera començant per dalt, el segon de la dreta és Salvador Miquel Pons, que va servir al regiment de Sant Quintí de Figueres, durant tres anys, sense venir mai de permís.